

POHJOISMAISEN MATKAILUYHTEISTYÖN SUUNNITELMA 2019–2023

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

POHJOISMAISEN MATKAILUYHTEISTYÖN SUUNNITELMA 2019–2023

PolitikNord: 2019:733

ISBN 978-92-893-6235-1 (PRINT)

ISBN 978-92-893-6236-8 (PDF)

ISBN 978-92-893-6237-5 (EPUB)

<http://dx.doi.org/10.6027/PN2019-733>

© Pohjoismaiden ministerineuvosto 2019

Ulkoasu: Louise Jeppesen

Kannen valokuva: unsplash.com

Kaikki valokuvat: unsplash.com

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimmista alueellisista yhteistyömuodoista. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Kööpenhamina

www.norden.org

Pohjoismaisia julkaisuja voi ladata ja tilata osoitteesta www.norden.org/nordpub.

POHJOISMAISEN MATKAILUYHTEISTYÖN SUUNNITELMA 2019–2023

Sisältö

- 4 ISLANNIN MATKAILU-, TEOLLISUUS- JA
INNOVAATIOMINISTERIN ESIPUHE**
- 6 TIIVISTELMÄ**
- 8 TILANNEKUVA**
- 10 SUUNNITELMA**
- 16 TÄYTÄNTÖÖNPANO**
- 17 RAKENTEET JA ORGANISAATIO**
- 18 LOPPUVIITTEET**

ISLANNIN MATKAILU-, TEOLLISUUS- JA INNOVAATIO- MINISTERIN ESIPUHE

Pohjoismailla on pitkät perinteet Pohjoismaiden ministerineuvostossa tehtävästä eri alojen yhteistyöstä. Viime vuosina matkailusta on tullut aktiivinen osa Pohjoismaiden ministerineuvoston asialistaa, mikä on linjassa alan kansainvälisen merkittävyyden kasvun kanssa.

Pohjoismailla on matkakohteina erityisasema. Kaunis luonto, raitis ilma, hyvä elämänlaatu ja kestäväan kehitykseen panostaminen ovat niissä kaikissa keskeisellä sijalla. Samalla kukin Pohjoismaa on ainutlaatuinen. Osaamisen ja hyvien käytäntöjen jakaminen sekä eri osa-alueilla tehtävä yhteistyö voivat tuoda Pohjoismaille yhtä suurta hyötyä matkailualalla kuin mitä ne ovat saaneet vuosien varrella monilla muilla aloilla. Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman tarkoituksena on hyödyntää tätä mahdollisuutta.

Matkailu voi hyödyttää merkittävästi kansantaloutta, mutta se voi tuoda myös uusia haasteita. Tässä mielessä Pohjoismaat eivät eroa muista matkakohteista. Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelmassa 2019–2023 esitellään näin ollen neljä

strategista teemaa, jotka kohdistavat huomion haasteisiin ja tarjoavat samalla monia tärkeitä vastauksia. Pyörää ei kannata keksiä uudelleen tasaisin väliajoin. Sen sijaan voimme hyödyntää toistemme kokemuksia, vahvuuksia ja ratkaisuja tekemällä matkailuyhteistyötä arvokkaan pohjoismaisen verkostomme kautta.

Kaikki Pohjoismaat keskittyvät jossain määrin haasteisiin, joiden voidaan katsoa kytkeytyvän ohjelman neljään teemaan: **kilpailukykyinen Pohjola, innovatiivinen ja älykäs Pohjola, kestävä Pohjola ja vetovoimainen Pohjola.**

Innovatiivinen ongelmanratkaisu onkin ensiarvoisen tärkeä, kun pyrimme varmistamaan alan kestävän yhteispohjoismaisen kasvun ja samalla Pohjolan kilpailukykyisyyden suhteessa muihin matkakohteisiin. Tämä on ala, jolla Pohjoismaat voivat ja jolla meidän tulee tehdä yhteisiin etuihin perustuvaa yhteistyötä.

Pohjoismaiden elinkeinoministerien puolesta

Pórdís Kolbrún R. Gylfadóttir,
*Islannin matkailu-, teollisuus-
ja innovaatioministeri*

TIIVISTELMÄ

Pohjoismaiden elinkeinoministerit (kestävän kasvun ministerineuvosto, MR-Tillväxt) päättivät vuonna 2017 pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman laatimisesta alan yhteistyön lisäämiseksi. Suunnitelmaa kehittämään perustettiin työryhmä, joka käynnisti lisäksi useita hankkeita pohjoismaisen hallitusyhteistyön vahvistamiseksi. Esimerkkinä voidaan mainita pohjoismaisesta matkailupolitiikasta tehty analyysi.¹ Siinä selvitetään ja analysoidaan Pohjoismaiden nykyistä

kansallista matkailupolitiikkaa, alan toimintaedellytyksiä ja muuta keskeistä viranomaistoimintaa sekä määritellään yhteispohjoismaisia haasteita ja mahdollisia tulevia yhteistyöalueita. Pohjoismaisen matkailupolitiikan analyysi on toiminut tärkeänä perustana pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelmaa laadittaessa.

Matkailu on ollut viime vuosina satunnaisesti mukana lukuisten Pohjoismaiden alakohtaisten

ministerineuvostojen asialistalla. Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelma 2019–2023 korostaa elinkeinoministerien painopistealueita, jotka on kiteytetty neljään strategiseen teemaan:

- kilpailukykyinen Pohjola
- innovatiivinen ja älykäs Pohjola
- kestävä Pohjola
- vetovoimainen Pohjola.

Suunnitelma kytkeytyy tiiviisti Pohjoismaiden innovaatio- ja elinkeinopolitiikan yhteistyöohjelmaan 2018–2021, joka linjaa Pohjoismaiden elinkeinoministerien yhteistyötä.

Suunnitelman on määrä vahvistaa Pohjoismaiden elinkeinoministerien alaista pohjoismaista matkailuyhteistyötä, ja sen tarkoituksena on mahdollistaa ja varmistaa Pohjolan matkailualan

kestävä kasvu vuoteen 2030 ulottuvien YK:n kestävyystavoitteiden mukaisesti.² Suunnitelma tukee kansallisia matkailustrategioita ja -politiikkoja toteuttamalla toimenpiteitä, jotka kytkeytyvät suunnitelman tavoitteisiin, ja se tarttuu kansallisiin ja alueellisiin haasteisiin entistä järjestelmällisemmin.

Matkailun monialainen luonne vaatii poliittista koordinoitua ja yhteistyötä yli sektorirajojen. Tämän vuoksi Pohjoismaiden elinkeinoministerit kutsuvat Pohjoismaiden muut ministerineuvostot ja laitokset mukaan pohjoismaisen tason matkailuyhteistyöhön.

Suunnitelma voi myös osaltaan edistää seuranta, joka liittyy Helsingissä tammikuussa 2019 julkaistuun pääministerien hiilineutraaliusjulkilausumaan.³

TILANNEKUVA

Matkailu on luonut maailmanlaajuisesti huomattavasti työpaikkoja ja kasvua. Alan talousvaikutusten kasvu on kasvattanut myös sen poliittista painoarvoa kaikissa Pohjoismaissa. Maaliskuussa 2019 julkaistussa pohjoismaisen matkailupolitiikan analyysissä matkailun talousvaikutuksia havainnollistetaan toteamalla, että se on yksi maailmantalouden nopeimmista kasvualoista.

Matkailuala sijoittuu sekä paikallisuuden että kansainvälisyyden ääripäähän. Se läpäisee taloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja ekologiset olosuhteet kaikilla tasoilla. Matkailun globaalit vaikutukset ja niiden vuorovaikutus matkailun laajan paikallisen läsnäolon kanssa ovat perusteita sille, miksi alalla on kehitettävä tarkoituksenmukaista ja modernia politiikkaa. Tilanne tarjoaa sekä mahdollisuuksia että haasteita. Matkailualalla piilee suuria mahdollisuuksia talouskasvun ja -kehityksen luomiseen, ja samalla se luo todellisia haasteita yhteisöille, kulttuurille ja ympäristölle. Matkailulla voi olla valtavia haittavaikutuksia paikallisyhteisöihin ja -talouteen, mutta ala on itsessäänkin altis muutoksille ja trendeille. Sen haasteina ovat eturistiriidat, ja se on sirpaleinen

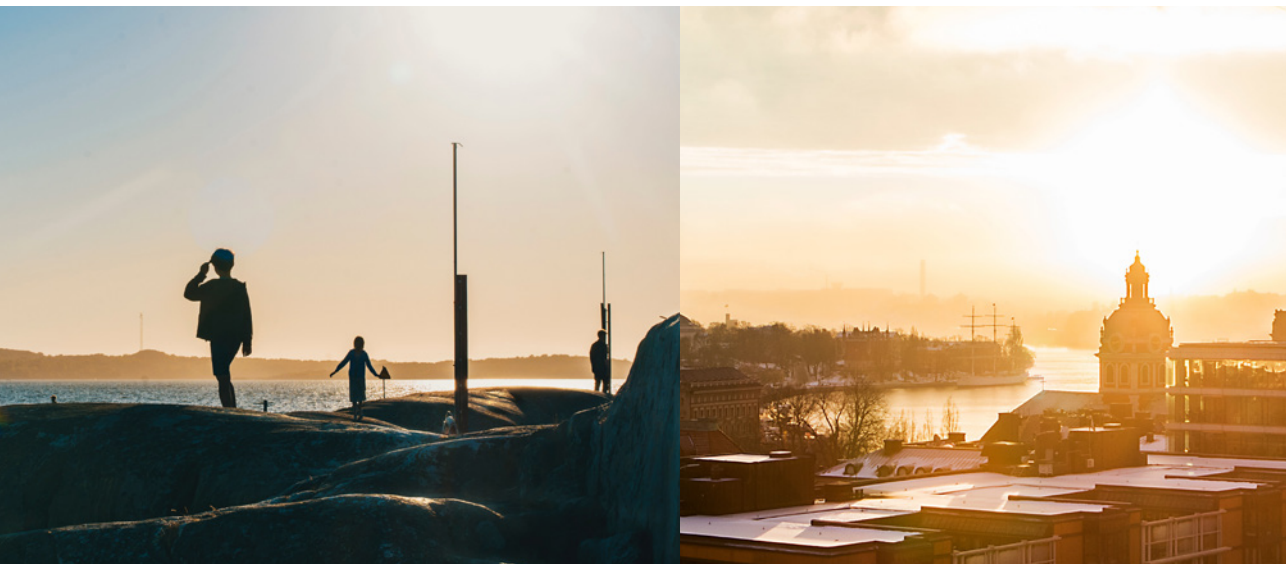
ja monimuotoinen. Pohjoismaissa ollaan hyvin tietoisia matkailualan monimutkaisista vuorovaikutussuhteista ja usein keskenään ristiriitaisista etunäkökohdista. Samalla suuret kansainväliset trendit muokkaavat ja muovaavat globaalia matkailualaa. Vaikka globaalien trendien vaikutukset saattavat vaihdella Pohjolan eri osissa, ne ovat samalla pohjoismaisen matkailun tärkeimpiä muutosvoimia. Kaikkein ilmeisimmistä trendeistä voidaan mainita matkailijoiden väestörakenteen

muutos, uusien markkinoiden synty, digitalisaatio ja uudet disruptiiviset liiketoimintamallit sekä sosiaaliset, kulttuuriset ja ekologiset haasteet.⁴

Globaalien trendien kehitys on otettu huomioon vuosien 2019–2023 pohjoismaisen matkailuyhteistyön strategisia teemoja valittaessa. Poliittisille päättäjille ei kuitenkaan ole tarjolla helppoja ratkaisuja, koska matkailu on monimutkainen ja sektorienvälinen ala, jolle voi olla

vaikea tunnistaa ja linjata yhteisiä tavoitteita ja etuja. Matkailupolitiikan ja yhteistyöpuitteiden on siksi kyettävä vastaamaan paitsi alan monimutkaisuuteen myös sen ja Pohjoismaiden moniin risteäviin etuihin. Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman on tarkoitus tarttua edellä mainittuihin ongelmiin.

SUUNNITELMA

Pohjoismaiden elinkeinoministerien matkailuyhteistyön suunnitelma tukee kansallisia matkailustrategioita ja -politiikkoja toteuttamalla suunnitelman tavoitteisiin kytkeytyviä toimia, joilla voidaan vastata kansallisiin haasteisiin pohjoismaisen yhteistyön keinoin. Suunnitelma auttaa niin ikään luomaan pohjoismaista lisäarvoa hankkeiden ja nykyistä järjestelmällisemmän yhteistyön avulla. Erityisesti painotetaan osaamisen ja hyvien käytäntöjen jakamista.

Suunnitelma koostuu tunnistetuista strategisista yhteistyöalueista. Sen toteutusta kuvataan erillisessä toimenpidesuunnitelmassa, joka koostuu useista Pohjoismaiden elinkeinoministerien (kestävän kasvun ministerineuvosto, MR-Tillväxt) käynnistämistä käytännön hankkeista. Toimenpidesuunnitelmaa tarkistetaan säännöllisesti. Hankkeiden ja toimenpiteiden toteutuksessa on otettava huomioon se, että matkailualan tarpeet, haasteet ja mahdollisuudet vaihtelevat Pohjolassa maittain ja alueittain. Huomioon otettavia tekijöitä ovat esimerkiksi maantieteellinen asema, väestötiheys, infrastruktuuri ja matkailualan kehittyneisyys eri alueilla. Eri Pohjoismaiden osallistumisen mielekkyyss vaihtelee toimenpiteestä toiseen.

Suunnitelmassa luodaan perusta Pohjoismaiden poliittisten päättäjien ja organisaatioiden väliselle nykyistä järjestelmällisemmälle yhteistyölle, ja tavoitteena on matkailuun liittyvien politiikkatoimien ja hankkeiden kehittäminen sekä toteuttaminen. Suunnitelman toteutuksen keskiössä ovat Pohjoismaiden ministerineuvosto ja soveltuvat pohjoismaiset laitokset. Lisäksi pidetään toivottavana yhteistyötä muiden ministerineuvostojen ja laitosten kanssa, joiden asialistalla on matkailuun liittyviä kysymyksiä. Näistä politiikan aloista voidaan mainita esimerkkeinä ympäristö ja ilmasto, kulttuuri, ruoka, aluekehitys sekä arktinen yhteistyö. Ohjelman toteuttamista voidaan edistää poliittisilla priorisoinneilla, kuten Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajakauden ohjelmilla.

TARKOITUS

- Suunnitelman on vahvistettava Pohjoismaiden elinkeinoministerien (kestävän kasvun ministerineuvosto, MR-Tillväxt) alaista pohjoismaista matkailuyhteistyötä, ja sen tarkoituksena on mahdollistaa ja varmistaa Pohjolan matkailualan kestävä kasvu vuoteen 2030

ulottuvien YK:n kestävyystavoitteiden mukaisesti. Yhteistyökehikon muodostavat valitut strategiset teemat, jotka perustuvat yhteisiä haasteita ja mahdollisuuksia koskevaan arviointiin. Toimenpiteiden tulisi täydentää kansallisia matkailustrategioita ja tarjota pohjoismaista lisäarvoa.

- Keskiössä on sellaisten kansallisten ministeriöiden ja julkisrahoitteisten laitosten välinen pohjoismainen yhteistyö, joiden toimialaan kuuluvat matkailun eri osa-alueet ja jotka vastaavat matkailualan toimintaedellytysten luomisesta. Matkailualan etunäkökohdilla ja näkemyksillä on samalla tärkeä merkitys, kun pyritään tunnistamaan erityisiä kiinnostuksen kohteita ja toteuttamaan käytännön hankkeita.

STRATEGISET TEEMAT

- Kilpailukykyinen Pohjola
- Innovatiivinen ja älykäs Pohjola
- Kestävä Pohjola
- Vetovoimainen Pohjola

Kilpailukykyinen Pohjola

Tavoite 1: Lisätään matkailualan kilpailukykyä

Jotta Pohjoismaiden matkailuala olisi kilpailukykyinen, sen toimintaedellytysten tulee olla tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset. Tämä on yhtä tärkeää suuryrityksille kuin pk- ja mikroyrityksille. Kansallisista toimintaedellytyksistä vastaavia alakohtaisia ministeriöitä kannustetaan lisäämään yhteistyötään, joka koskee matkailusääntelyn ja -politiikan

valmistelua ja toteuttamista ja jonka tavoitteena on luoda kestävän kasvun mahdollistava kilpailukykyinen toimintaympäristö matkailualalla. Näyttöön perustuvaa päätöksentekoa voidaan vahvistaa tehokkaalla yhteistyöllä, joka liittyy tilastoihin, analyyseihin sekä hyvien käytäntöjen vaihtoon ja kehittämiseen.

Yhteistyön painopistealueet

- **Sääntelyn parantaminen:**
Matkailualan toimintaympäristöä voidaan parantaa huolehtimalla alan toimintaedellytysten kilpailukykyisyydestä ja tehokkuudesta Pohjoismaissa. Matkailun sääntelykehikon harmonisoinnin etuihin tulisi kiinnittää nykyistä enemmän huomiota keskusteltaessa ihmisten ja yritysten vapaasta liikkuvuudesta Pohjoismaissa. Tämä vaatii sitä, että Pohjoismaiden poliittiset päättäjät tekevät nykyistä järjestelmällisempää yhteistyötä, jossa kehitetään ja toteutetaan matkailuun liittyvää politiikkaa ja johon sisältyy muun muassa pohjoismaisten ja kansainvälisten hyvien käytäntöjen kehittäminen ja noudattaminen. Rajat ylittävän yhteistyön haasteisiin ja esteisiin voitaisiin puuttua ja edistää siten monta maata käsittävien matkapakettien kehittämistä matkailijoille.
- **Vertailukelpoinen ja kattava tieto:**
Päätöksentekoa voidaan parantaa hankkimalla vertailukelpoista dataa ja tietoa, jotka mahdollistavat trendien seurannan ja kehityksen vertailun. Yhteistyön

järjestelmällisyyttä voitaisiin lisätä, jotta kansallisen päätöksenteon pohjana olevan tiedon laatu ja vertailukelpoisuus paranisivat ja jotta samalla tarjoutuisi mahdollisuuksia yhteispohjoismaisten tilasto- ja analyysihankkeiden toteuttamiseen. Yhteistyön mahdolliset aiheet liittyvät kestävän kehityksen huomiointiin pohjoismaisissa matkailun satelliittitilipidoissa, uusien tietolähteiden ja menetelmien kartoittamiseen (esim. mobiilidatan seuranta) sekä uusien tilastojen pilotointiin, ennakkointimenetelmien kehittämiseen, datan visualisoinnin parantamiseen ja yhteispohjoismaisen tilastotyökalun (dashboard) pilotointiin.

- **Poliittisten päättäjien ja matkailualan vuoropuhelu:**
Pohjoismaiden poliittisten päättäjien, organisaatioiden ja

matkailualan edustajien vuoropuhelua edistetään järjestämällä säännöllisesti pohjoismaisia matkailukonferensseja. Niihin kutsutaan päättäjiä, instituutioita, matkailualan ja risteävien alojen (esim. ruoka ja kulttuuri) sekä muiden sidosryhmien edustajia keskustelemaan pohjoismaisen matkailuyhteistyön lisäämismahdollisuuksista ja alueen yhteisistä haasteista.

Innovatiivinen ja älykäs Pohjola

Tavoite 2: Kehitetään Pohjolan asemaa innovatiivisena ja älykkäänä matkakohteena⁵

Innovointi on kilpailukyvyyn, kestävän kehityksen ja kasvun tärkeä edellytys. Tämä pätee kaikkiin sektoreihin, joilla kansainvälisen kilpailun kiristyminen edellyttää väistämättä tuotteiden, palveluiden ja liiketoimintamallien kehittämistä. Siksi Pohjolan matkailualan kehitykseen vaikuttaa merkittävästi se, miten innovoinnin, digitalisaation ja teknologisen kehityksen mahdollisuuksia hyödynnetään.

Yhteistyön painopistealueet

- **Digiosaaminen:**

Pk-yritysten ja matkakohteiden digiosaamista⁶ tulisi vahvistaa pohjoismaisilla hankkeilla. Yhteispohjoismaiset toimet, jotka tukevat pk-yritysten kykyä selviytyä digitalisaatiossa, voivat liittyä hyvien käytäntöjen jakamiseen sekä käytännön hankkeisiin. Lisäksi voidaan kerätä ja välittää hyviä esimerkkitapauksia, joissa matkakohteet ja matkailualan yritykset ovat käyttäneet digitekniikkaa tehokkaasti.

- **Digikehitys ja travel tech⁷:**

Digikehitys ja matkailun teknologiset innovaatiot voivat luoda kasvomahdollisuuksia matkailualalla. Travel tech on kansainvälinen painopistealue, johon start-up-yritykset, sijoittajat ja vakiintuneet yritykset kohdistavat merkittäviä panostuksia. Pohjoismaissa matkailualan innovaatiomahdollisuuksiin on kohdistettu vähemmän huomiota. Pohjoismaat voisivat selvittää tarvetta yhteiselle foorumille, jonka avulla pyritään tunnistamaan ja aktivoimaan julkisten ja yksityisten toimijoiden, teknologian kehittäjien ja sijoittajien välistä yhteistyötä. Tavoitteena olisi lisätä ja tehostaa digitaalisen teknologian hyödyntämistä ja antaa sille nostetta Pohjolassa. Tulevalle työlle tarjoaa vankan perustan digitalisaatiopolitiikkaan liittyvä nykyinen kansallinen ja pohjoismainen työ.

- **Älykkäät matkakohteet:**

Älykkäiden pohjoismaisten matkakohteiden kehittämissyhteistyötä

voidaan vahvistaa pohjoismaisten ja kansainvälisten kokemusten pohjalta. Työssä voitaisiin kehittää alueellisille ja paikallisille viranomaisille, matkailuyrityksille ja pk-yrityksille tarkoitettuja suuntaviivoja, jotka koskevat älykkääksi matkakohteeksi kehittymistä ja perustuvat digitaalisiin mahdollisuuksiin ja kohteen kehittämiseen. Tähän voisi sisältyä pyrkimys innovoinnin, liiketoiminnan kehityksen ja uusien liiketoimintamallien edistämiseen matkailualalla, mikä vauhdittaisi alan siirtymistä kohti kestävästä kehitystä ja kasvua.

Kestävä Pohjola

Tavoite 3: Varmistetaan kestävä kehitys ja kasvu

Matkailu on maailman nopeimmin kasvavia aloja. Kestävän kehityksen saavuttaminen matkailualalla kytkeytyy monimutkaisiin prosesseihin, jotka edellyttävät politiikalta ja suunnittelulta ekologisten, sosiaalisten ja taloudellisten ulottuvuuksien huomioimista pitkällä aikavälillä. Se taas vaatii tiivistä sektorirajat ylittävää yhteistyötä paikallisella, alueellisella ja kansallisella tasolla. Haasteet ovat tärkeitä kaikille maille, ja niitä tulisi lähestyä yhteistyössä esimerkiksi muiden EU- ja OECD-maiden kanssa.

Matkailuyhteistyön suunnitelman kestävyyspyrkimysten yleistavoitteena on varmistaa, että nykyhetken tarpeisiin vastataan vaarantamatta tulevien sukupolvien kykyä vastata omiin tarpeisiinsa ja että samalla tarkastellaan ekologisen, taloudellisen

ja sosiaalisen kestävyysvälistä yhtymäkohtia.⁸ Tavoitteena on optimoida myönteiset ja minimoida kielteiset vaikutukset YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

Yhteistyön painopistealueet

- **Kestävän matkailun vapaaehtoinen pohjoismainen etenemissuunnitelma:** Pohjoismaiden matkailualan kestävä kehitys tarvitsee poliittista tukea ja priorisointia, joten Pohjoismaiden ministereitä kannustetaan määrittelemään painopistealueita pohjoismaisella tasolla tehtävälle kestävä matkailun yhteistyölle. Maat voisivat kehittää kestävä matkailun pohjoismaisen etenemissuunnitelman, jossa määritellään valittuihin priorisoiuihin toimiin liittyviä tavoitteita, toimenpiteitä ja mittareita. Pohjoismaisilla toimilla voitaisiin auttaa maita, alueita ja yrityksiä mittaamaan etenemissuunnitelmassa listattujen toimenpiteiden vaikuttavuutta. Pohjoismaiden ministerineuvoston yhteistyötä muiden sektorien kanssa voitaisiin selvittää.
- **Kestävän matkailun strategioiden metodologia:** Kestävän matkailun strategioihin liittyvien hyvien politiikkakäytäntöjen ja menetelmien kehittämis-yhteistyötä voitaisiin vahvistaa. Tähän voisi sisältyä nykyisten maakohtaisten kestävyysohjelmien keruu ja niiden parhaiden käytäntöjen poimiminen. Pohjoismaat voisivat suunnitella yhteisen kestävyysohjelman kansallisen politiikan inspiroimiseksi.

Vetovoimainen Pohjola

Tavoite 4: Tehdään Pohjolasta entistä vetovoimaisempi ja kilpailukykyisempi matkakohde

Kaukomarkkinoilla⁹ Pohjola mielletään yleensä yhdeksi matkakohdeeksi, jota luonnehtivat ja inspiroivat yhteiset aatteet ja arvot, vaikka esimerkiksi Skandinavian ja Länsi-Pohjolan tai Pohjois-Atlantin alueen ominaispiirteet ovat toki erilaiset. Kaukomarkkinoiden matkailijat haluavat usein vierailla Pohjoismaiden-matkoillaan useissa maissa.

Kaukomarkkinoihin kohdistuvassa markkinoinnissa on jo pitkään tehty pohjoismaista yhteistyötä, ja niin tehdään myös jatkossa. Kiinaa koskevan pohjoismaisen kaukomarkkina-analyysin päätelmänä on, että nykyistä koordinoitumman pohjoismaisen markkinointistrategian kehittämisessä piilee valtava potentiaali. Pohjoismaiden tavoitteleman kasvun tulee kuitenkin olla kestävä (esim. ajallinen ja maantieteellinen hajauttaminen sekä paljon rahaa käyttävien ja pidempään viipyvien matkailijoiden houkuttelu), ja markkinointitoimien on kyettävä vastaamaan alati kovenemaan kilpailuun. Yksittäisten Pohjoismaiden välistä yhteistyötä voitaisiin vahvistaa, ja kansallisten matkailuorganisaatioiden ja kohdejärjestelyjä tekevien matkailuyritysten yhteistyötä voitaisiin hioa. Muiden relevanttien sektorien, kuten ruoka- ja kulttuurisektorin, kanssa voitaisiin etsiä synergioita. Vapaalla ja dynaamisella kulttuurisektorilla on ratkaiseva

merkitys, kun pyritään varmistamaan pohjoismaisten brändäyspanostusten autenttisuus ja kestävyys.

Yhteistyön painopistealueet

- **Kaukomarkkinat:**

Pohjoismaiden visit-organisaatiot ovat tehneet menestyksestä yhteistyötä, jota tulisi jatkaa ja tiivistää. Yhteistyötä voitaisiin tehdä tutkimalla kaukomarkkinoiden mahdollisuuksia ja vaihtamalla markkinakohtaista kansallista tutkimustietoa. Pohjoismaiden tulisi selvittää tarvittavia markkinointitoimia, joilla kaukomatkailijat saataisiin viipymään pidempään ja matkustamaan pohjoismaisesta kohteesta toiseen. Tavoitteena tulisi olla myös keskittyminen kaukomarkkinoilta tulevien matkailijoiden ympäristövaikutuksiin sekä kestävyystavoitteiden tärkeyteen. Kaukomarkkinoihin kohdistuvaa pohjoismaista matkailubrändäystä ja tuotekehitystä voitaisiin vahvistaa.

- **Pohjoismainen brändäys:**

Pohjoismaiden kaukomarkkinabrändin kehittämismahdollisuuksia tulisi tarkastella nykyistä tiiviimmässä yhteistyössä matkailualan kanssa, jotta Pohjoismaiden brändäykselle saataisiin mahdollisimman paljon vastinetta. Pohjoismaat voisivat vahvistaa viestintästrategioihin ja Pohjoismaiden matkailubrändäyksen puitteisiin liittyvää yhteistyötä, jossa varmistetaan aktiivinen vuoropuhelu yhteisistä aiheista (ruoka, kulttuuriperintö, taide, elämäntapa, vastuullisuus jne.)

sekä pääviesteistä. Pohjoismaiden brändäystoiminnan yhdistämis- ja koordinoitikeinoista voitaisiin tehdä vuotuisia suunnitelmia.

- **Nykyisten rakenteiden**

- hyödyntäminen:**

Alueyhteistyö, esim. Färsaarten, Grönlannin ja Islannin välinen NATA-yhteistyö¹⁰, voisi tarjota Norjan, Ruotsin, Suomen ja Tanskan kansallisille visit-organisaatioille inspiraatiota nykyistä järjestelmällisemmän strategisen vuoropuhelun käymiseen. Se voisi hyödyttää myös yleistason pohjoismaista yhteistyötä, johon kuuluu lisäksi Ahvenanmaa.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Pohjoismaisen elinkeinoyhteistyön korkein päättävä elin on kestävän kasvun ministerineuvosto (MR-Tillväxt). Ministerineuvostoon kuuluvat Pohjoismaiden elinkeinoministerien lisäksi myös Pohjoismaiden energia- ja aluepolitiikasta vastaavat ministerit. Elinkeinopolitiikan pohjoismainen yhteistyö koostuu kestävän kasvun ministerineuvoston lisäksi elinkeinopolitiikan virkamieskomiteasta (ÄK-N) ja Nordic Innovation -laitoksesta.

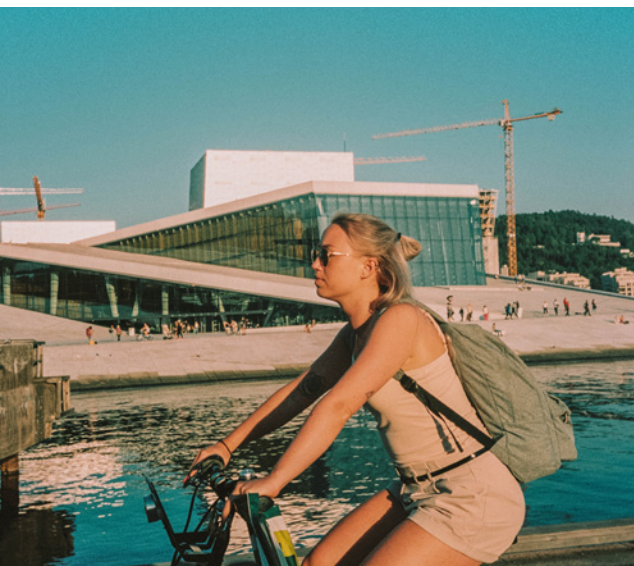
Pohjoismaisen matkailun suunnitelma pannaan käytäntöön pääosin elinkeinopolitiikan virkamieskomitean ja Nordic Innovationin budjetissa sekä Nordic Innovationin ohjauskirjeessä. Elinkeinosektorin odotetaan lisäksi osallistuvan monialaisiin hankkeisiin esimerkiksi yhteistyössä muiden alakohtaisten ministerineuvostojen ja Pohjoismaiden neuvoston kanssa. Kansallisten ministeriöiden ja laitosten odotetaan edistävän suunnitelman

toteuttamista. Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelma 2019–2023 toteutetaan sen tavoitteisiin kytkeytyvien käytännön hankkeiden ja toimenpiteiden avulla. Kestävän kasvun ministerineuvoston alaisuudessa laaditaan pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman toteuttamiseksi toimenpidesuunnitelma, jota tarkistetaan säännöllisesti. Suunnitelman on oltava toteuttamiskelpoinen, ja siitä tulee selkeästi ilmetä omistajuus ja vastuunjako. Yksittäiset maat (toisin sanoen ministeriöt, laitokset ja vastaavat) voisivat ottaa vetovastuun eri toimenpiteiden ja hankkeiden toteutuksesta. Pohjoismainen toiminta voi täydentää yksittäisten maiden matkailupolitiikkaa ja -ohjelmia sekä luoda pohjoismaista lisäarvoa.

RAKENTEET JA ORGANISAATIO

Pohjoismaat perustavat matkailutyöryhmän. Ryhmälle annetaan tehtäväksi seurata matkailuyhteistyön suunnitelman täytäntöönpanoa (ml. vuotuisen toimenpidesuunnitelman kehittämistä) ja koordinoita pohjoismaisia toimia Pohjoismaiden elinkeinoministerien (kestävän kasvun ministerineuvosto, MR-Tillväxt)

alaisuudessa. Lisäksi ryhmän tehtävänä on tarvittaessa helpottaa pohjoismaista matkailuyhteistyötä ja toimia pohjoismaisten virkamieskomiteoiden ja organisaatioiden vapaaehtoisena neuvonantajana matkailuasioissa. Ryhmä raportoi ministerineuvostolle ja elinkeinopolitiikan virkamieskomitealle.

LOPPUVIITTEET

- 1 Nordic Tourism Policy Analysis julkaistiin vuonna 2019. Analyysin teki Islannin entinen teollisuus- ja innovaatioministeri Ragnheiður Elín Árnadóttir.
- 2 YK:n kestävän kehityksen tavoitteet vuodeksi 2030. Yhdistyneiden kansakuntien kaikkien jäsenvaltioiden vuonna 2015 hyväksymä kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 tarjoaa yhteisen suunnitelman sille, miten ihmisten ja maapallon rauhaa ja hyvinvointia edistetään nyt ja tulevaisuudessa. Ohjelman ytimessä on 17 kestävän kehityksen tavoitetta, jotka ovat kaikkien maiden yhdessä kehittämistä kiireellisiä toimenpidekehotuksia. Niissä todetaan, että köyhyyden ja muiden puutteiden lopettamisen on kuljettava käsi kädessä sellaisten strategioiden kanssa, jotka parantavat terveyttä ja koulutusta, vähentävät eriarvoisuutta ja vauhdittavat talouskasvua torjuen samalla ilmastonmuutosta ja pyrkien merien ja metsien säilyttämiseen.
- 3 25. tammikuuta 2019 julkaistun Pohjoismaiden hiilineutraaliutta koskevan julkilausuman takana olivat Pohjoismaiden pääministerit sekä energia- ja ilmastoministerit. Julkilausumassa Pohjoismaiden hallitukset sitoutuvat arvioimaan vuonna 2020 skenaarioita siitä, miten Pohjoismaat voivat saavuttaa hiilineutraaliuden. Arviointi kattaa myös alakohtaiset seurannaisvaikutukset.
- 4 Árnadóttir (2019). Nordic Tourism Policy Analysis.
- 5 Älykäs matkakohde: Kohde, joka hyödyntää teknologiaa matkakokemuksen, luonnonvarojen hoidon ja kannattavuuden parantamiseksi kestävää kehitystä painottaen.
- 6 Digiosaaminen: Kyky ymmärtää ja hyödyntää uusinta ja tarkoituksenmukaisinta digitekniikkaa sekä siihen liittyviä mahdollisuuksia.
- 7 Travel tech: Travel tech viittaa kaikenlaiseen teknologiaan, jota yritykset ja matkailijat hyödyntävät matkailualalla.
- 8 Kestävä kehitys: A) Brundtlandin komission määritelmä: Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. B) YK:n ympäristöohjelman (UNEP) ja Maailman matkailujärjestön (UNWTO) määritelmä: Matkailu, jossa otetaan täysimääräisesti huomioon sen nykyiset ja tulevat taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset ja vastataan samalla vierailijoiden, alan, ympäristön ja paikallisyhteisöjen tarpeisiin.
- 9 Kaukomarkkinat: Viittaa Euroopan ulkopuolisiin markkinoihin. Nykyisin Pohjoismaiden matkailuelinkeinon kolme tärkeintä kaukomarkkinaa ovat yöpymisinä laskettuna Yhdysvallat, Kiina ja Intia.
- 10 NATA: Pohjois-Atlantin matkailuyhdistys (North Atlantic Tourism Association, NATA). Vuonna 2006 perustettu organisaatio, joka edistää ja tukee matkailuyhteistyötä Länsi-Pohjolan alueella: Färsaarilla, Grönlannissa ja Islannissa.

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 Kööpenhamina
www.norden.org

POHJOISMAISEN MATKAILUYHTEISTYÖN SUUNNITELMA 2019–2023

Pohjoismaiden elinkeinoministerit (kestävän kasvun ministerineuvosto, MR-Tillväxt) päättivät vuonna 2017 pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelman laatimisesta. Suunnitelmaa kehittämään perustettiin työryhmä. Pohjoismaisen matkailuyhteistyön suunnitelma 2019–2023 korostaa Pohjoismaiden elinkeinoministerien painopistealueita, jotka on kiteytetty neljään strategiseen teemaan:

- kilpailukykyinen Pohjola
- innovatiivinen ja älykäs Pohjola
- kestävä Pohjola
- vetovoimainen Pohjola.

Suunnitelma kytkeytyy tiiviisti Pohjoismaiden innovaatio- ja elinkeinopolitiikan yhteistyöohjelmaan 2018–2021, joka linjaa Pohjoismaiden elinkeinoministerien yhteistyötä.